

BOG MORDU

YASMINA REZA

Przekład Barbara Grzegorzewska

trzecia
premiery
sezonu 2010/2011

CKN

TEATR
PREMIERA
NORWIDA

trzecia
premiery
sezonu 2010/2011

Teatr im. Cypriana Kamila Norwida w Jeleniej Górze

DYREKTOR NACZELNY I ARTYSTYCZNY – BOGDAN KOCA

ZASTĘPCA DYREKTORA – RYSZARD PAŁAC

KIEROWNIK LITERACKI – URSZULA LIKSZTET

sezon 2010/2011

YASMINA REZA

BOG MORDU

(*Le Dieu du Carnage*)

PRZEKŁAD BARBARA GRZEGORZEWSKA

OSOBY

VÉRONIQUE HOUILLIÉ	ELWIRA HAMERSKA-KIJAŃSKA
MICHEL HOUILLIÉ	JAROSŁAW GÓRAL
ANNETTE REILLE	MAŁGORZATA OSIEJ-GADZINA
ALAIN REILLE	PIOTR KONIECZYŃSKI

INSPICJENTKA I SUFLERKA – MAŁGORZATA WŁASIK

Spektakl bez przerwy

REŻYSERIA I SCENOGRAFIA
BOGDAN KOCA

PREMIERA NA DUŻEJ SCENIE
21 STYCZNIA 2011 r.

Prapremiera **Boga mordu** (tytuł oryginału *Le Dieu du Carnage*) odbyła się 8 grudnia 2006 roku w Zürichu, w reżyserii Jürgena Goscha. W roku 2008 miała miejsce jej londyńska premiera. Jest to historia dwóch małżeństw, które spotykają się, by przedyskutować zdarzenie dotyczące ich synów – syn Państwa Houllie pobił dotkliwie syna państwa Reille. Spotkanie, odbywające się początkowo w niezwykle spokojnej atmosferze, z czasem przeradza się w totalny chaos, wyzwalaając w rodzicach chłopców niekontrolowane emocje i ujawniając ich prawdziwe, skrywane dotąd pod płaszczykiem obowiązujących konwenansów, oblicza. Cała czwórka angażuje się w nieracjonalną awanturę – z początku cywilizowana i kulturalna rozmowa z upływem czasu przybiera formę bezładnej erystyki, w której dominuje konflikt płci, rasizm i homofobia.

Sztuka została w 2009 roku uhonorowana prestiżową nagrodą imienia Laurence'a Oliviera za **najlepszą komedię roku**. W tym samym roku londyńskie przedstawienie **Boga mordu** otrzymało również Tony Awards za najlepszą reżyserię i za najlepszą rolę kobiecą. Prowadzone są przygotowania do realizacji filmu na podstawie **Boga mordu**, który reżyserować będzie Roman Polański, a jedną z ról ma zagrać Jodie Foster.

Bogdan Koca

SŁOWO, KTÓRE ŁĄCZY I DZIELI (FRAGMENTY)

[...] Każde nasze zachowanie ma swoje konkretne przyczyny. Ktoś nas zirytował, wobec tego powiedzieliśmy przykre słowa. Spotkała nas przykrość – zdenerwowaliśmy się na kogoś bliskiego, Zaabsorbowały nas własne sprawy, zapomnieliśmy załatwić sprawę cudzą. Stwierdzenie przyczyny sugeruje nam jednak błędne przekonanie, że jeżeli czyjeś zachowanie ma przyczynę, to ta przyczyna w pełni je wyjaśnia. [...]

Materiał rozmowy, słowo, nie jest jednoznaczny. Ma ono wiele warstw. Upraszczając sprawę, możemy wyróżnić dwie warstwy: jedną bardziej powierzchowną, drugą głębszą, powiązaną z emocjami, naszymi postawami i przeżyciami, która nadaje słowom różne odcienie znaczeń zależnie od ich głębinowych powiązań. Im większy ładunek emocjonalny ma dane słowo, tym bardziej może mienić się barwami emocjonalnymi, zależnie od tego, kto się tym słowem posługuje i w jakim używa go kontekście. [...]

Oto jak dramatycznie przedstawia rolę słów jeden z bohaterów dramatu Pirandella:

„Tu właśnie tkwi zło! W słowach! Wszyscy mamy w duszy mnóstwo uczuć, każdy z nas ma swój własny świat! I jakże możemy porozumiewać się, proszę pana, jeżeli słowa, jakie wypowiadam, nadają znaczenie i wartość temu, co jest we mnie, gdy tymczasem dla tego, który słucha, słowa te nabierają z konieczności znaczenia i wartości, jakie mają zależnie od świata, jaki jest w nim? Zdaje nam się, że się rozumiemy, a nie rozumiemy się nigdy.”

(Luigi Pirandello, „Sześć postaci scenicznych w poszukiwaniu autora”)

Nie zawsze zdajemy sobie jasno sprawę, jaki jest ładunek emocjonalny naszych słów. Sądzymy, że jeżeli mówimy rzeczy słuszne, jeżeli mamy rację, to winien ją uznać i przyjąć nasz rozmówca. Tymczasem wystarczy zbyt apodyktyczny ton głosu, by wywołał sprzeciw. [...]

Słowa, podobnie jak nasze życie uczuciowe, mają warstwę świadomą i nieświadomą. Każda rozmowa, jeżeli nie jest tylko czysto rzeczowa, ma również warstwę nieświadomą – częściowo pogrążoną w mroku; jej treść nie jest jasno uświadomiona przez żadnego z rozmówców. Dlatego gdy mówimy o sprawach ważnych, mamy poczucie, że nie dogadaliśmy się do końca – żaden z rozmówców nie wie bowiem do końca tego, co chce powiedzieć, uświadamia to sobie stopniowo w czasie rozmowy.

Prawdziwa rozmowa nie może zatem ograniczać się tylko do znaczeniowej warstwy słów. Dobrze słuchający rozmówca słyszy nie tylko, co mówi druga osoba, ale i jak mówi. Bo nie tylko słowa są informatorami – ton głosu, wyraz oczu, gesty powiedzą nieraz więcej. [...]

Umiejętność słuchania i odpowiedniego posługiwania się słowem w stosunkach między ludźmi spełnia rolę pierwszorzędą, gdyż w świecie współczesnym w znacznej mierze elementem oddziałującym na człowieka jest słowo. [...]

Słów parę może zaważyć na czyimś życiu i zmienić jego bieg. Słowo może stanąć między ludźmi, tak mocno wedrzeć się w czyjąś świadomość, że trudno je zapomnieć. Stosunki między ludźmi się psują, choć chcieliby przebaczyć i zapomnieć. Złe słowo utkwilo w świadomości, wraca i brudzi. Jak kamyk, który wpadnie do buta i utrudnia chodzenie, jak przysłowiowe szkieleto z bajki Andersena, które wpadło do oka i wszystko widzi się już inaczej.

W zdenerwowaniu mówimy słowa, do których nie przywiązujemy wagi, nie myślimy przecież tak naprawdę, służą one tylko do wyrażania naszego żalu czy gniewu. Nie mają charakteru informacji, służą jedynie do oddania naszego nastroju czy humoru. Ale podobnie jak w złości rzucimy coś, co mamy pod ręką i trafimy kogoś niechcący, miejsce uderzone zaboli niezależnie od tego, czy zrobiliśmy to z premedytacją czy nieumyślnie – tak samo słowo rani niezależnie od tego, czy powiedzieliśmy je z intencją ranienia kogoś-czy też posłużyliśmy się nim nieopatrnie.

A jeżeli przypadkiem słowem trafiliśmy w jakiś bolący punkt, uruchomili cały kompleks skojarzeń, słowo działa niezależnie od woli słuchającego. Chociażby wiedział, że nie powinien do słów mówionych w gniewie czy bez kontroli przywiązywać wagi, mogą one naruszyć jego równowagę, zmienić nastrój, odebrać ochotę do działania. [...]

[w:] Jadwiga Cierniak, „Człowiek sprzymierzeńcem czy wrogiem”, Wiedza Powszechna, Warszawa, 1978 r. str. 7, 13-17.

TOLERANCJA (od łac. czasownika tolerare - wytrzymywać, znosić, przecierpieć)
uznawanie czyichś poglądów, wierzeń, upodobań, postępowania, różniących się od własnych; wyrozumiałość.

źródło: Słownik Języka Polskiego, PWN, Warszawa, 1989

TOLERANCJA – (...) postawa lub zachowanie polegające na uznawaniu prawa innych ludzi do posiadania przekonań, postaw i zachowań różnych od naszych, a nawet sprzecznych lub też nisko przez nas ocenianych.

źródło: Słownik psychologiczny, W. Szewczuk (red.), Wiedza Powszechna, Warszawa, 1985

TOLERANCJA – postawa szacunku wobec poglądów osoby czy grupy; uznawanie prawa innych jednostek czy grup społecznych do odmiennych, a nawet konkurujących postaw, przekonań, gustów i zachowań.

źródło: Słownik socjologiczny, K. Olechnicki, P. Załęcki, Graffiti BC, Toruń, 1999

TOLERANCJA

Yasmina Reza (ur. 1 maja 1959 w Paryżu) – francuska aktorka i dramatisantka pochodzenia irańsko-węgierskiego. Z wykształcenia jest socjologiem, ale jeszcze w czasie studiów rozpoczęła karierę teatralną jako aktorka. Swoją pierwszą sztukę pt. *Rozmowy po pogrzebie* (*Conversations après un enterrement*) napisała mając 25 lat. Prawdziwą sławę przyniósł jej jednak dramat *Sztuka* (*Art*), opowiadający o trzech czterdziestolatkach, między którymi rozpętuje się sprzeczka z powodu jednego białego obrazu. *Sztukę* przetłumaczono na 35 języków, była wystawiana między innymi w Royal Wyndhams Theatre w Londynie, także w wielu polskich teatrach. Inne utwory Rezy znane z polskich realizacji, to *Przypadkowy człowiek* (1990), *Życie: trzy wersje* (2000) i *Sztuka hiszpańska* (2003).

Yasmina Reza jest również autorką adaptacji *Przemiany* Kafki, którą w paryskim Théâtre du Gymnase wyreżyserował Roman Polański. Pisze też opowiadania, powieści, scenariusze filmowe. W 2007 roku opublikowała książkę *Świt, wieczór lub noc*, poświęconą Nicolasowi Sarkozy'emu i jego kampanii prezydenckiej. Nad Sekwaną jej sztuki są wystawiane wyłącznie na scenach prywatnych, natomiast drzwi teatrów publicznych od ponad piętnastu lat są dla niej zamknięte, bowiem we Francji jej twórczości, przynajmniej oficjalnie, nie zalicza się do sztuki wysokiej...

(źródło: Wikipedia)

Prapremiera polska sztuki *Bóg mordy* odbyła się w Teatrze im. J. Słowackiego w Krakowie. Reżyserował Marek Gierszał.

**BOGDAN
KOCA**

W 1975 r. ukończył Państwową Wyższą Szkołę Teatralną w Warszawie i rozpoczął pracę w Teatrze Polskim we Wrocławiu, gdzie zagrał między innymi: Henryka w *Ślubie* W. Gombrowicza w reżyserii Jerzego Grzegorzewskiego oraz następnych realizacjach tego twórcy: *Nie-boskiej komedii* i *Śmierci w starych dekoracjach*. Zagrał także Czartoryskiego w *Koczoisku* Tomasza Łubieńskiego w reżyserii Tadeusza Minca oraz Mariana Leszczuka w *Opętanych* Gombrowicza, również w reż. T. Minca. W 1983 r. wyemigrował do Australii, gdzie pracował jako aktor, reżyser, pisarz, kompozytor, scenograf. Był również wykładowcą na Uniwersytecie w Sydney. W latach 1994-97 pełnił funkcję Dziekana Wydziału Aktorskiego i Reżyserskiego na Uniwersytecie Nepean w Sydney. W Australii wyreżyserował wiele znaczących przedstawień teatralnych, między innymi *Hamleta* Szekspira, i *Ślub* Gombrowicza podczas festiwalu w Adelaidzie (1986) oraz australijską premierę *Splendid's* Jean Genet'a w Belvoir Street Theatre w Sydney. Założył i był kierownikiem artystycznym dwóch liczących się teatrów: Thalia Theatre Company i Sydney Art Theatre. Po powrocie do Polski, w 2006 r. był związany z Teatrem Polskim we Wrocławiu i Wrocławskim Teatrem Pantomimy, zagrał też Cabota w *Pożądaniu w cieniu więzów* w reżyserii Grzegorza Brała w Teatrze Pieśń Kozła. Zagrał także w dwóch filmach: *Świnki* w reż. Roberta Glińskiego i *Zero* w reż. Pawła Borowskiego (za tę rolę otrzymał wyróżnienie specjalne XXIX Koszalińskiego Festiwalu Debiutów Filmowych „Młodzi i Film”).

Wyreżyserował w Teatrze Norwida *Kolację na cztery ręce* Paula Barza, i *Czarną maskę* Gerharta Hauptmanna.

**BOG
MORDU**

(Le Dieu du Carnage)

MAŁGORZATA OSIEJ -GADZINA

Absolwentka PWST we Wrocławiu (1990 r.). Zadebiutowała rolą Ewy w spektaklu *Budne czyny* 18 czerwca 1989 roku w Teatrze Polskim we Wrocławiu. W latach 1990-1994 związana była z Teatrem Kalambur a następnie z Teatrami Arka i Za Odrą – również we Wrocławiu. W Teatrze Norwida w Jeleniej Górze zadebiutowała rolą Julii w *Miarce za miarkę* Szekspira w reżyserii Krzysztofa Pankiewicza. Zagrała także Klarę w *Ślubach pannieńskich* w reżyserii A. Hrydzewicza, Hankę w musicalu *Dulska!* Adama Hanuszkiewicza, Lady Southwell w *Królowej i Szekspirze* E. Vilar w reż. P. Kruszczyńskiego i Chryzotemis w *Elektrze* Hofmannstahla w reż. Mai Kleczewskiej. Grała także gościnnie w Teatrze im. J. Szaniawskiego w Wałbrzychu (m. in. Alicję w *Czyż nie dobija się koni* w reż. M. Kleczewskiej. Jej inne role, to między innymi: Betty Dufoet (*Kariera Artura Ui*), Dziewka (*Kłótnia*), Amelia (*Okrutne i czułe*), Lady Milford (*Intryga i miłość*), Leni Rieffenstahl (*Sztuka dla dziecka*). W sezonie 2010/2011 można ją zobaczyć w spektaklu *Scrooge. Opowieść wigilijna* (Pani Cratchit) i *Przygody Rozbójnika Rumcajsa* (Hanka).

Aktorka ma na swoim koncie także udział w filmach i popularnych serialach telewizyjnych: *Cisza*. (Obsada aktorska)- Fryzjerka (2001), *Fala zbrodni* (Hydra)-Pielęgniarka (2003, 2006), *Pierwsza miłość* – Nauczycielka (2004-2010), *Świat według Kiepskich* (Grunt to rodzinka) – Pączkowa (2005), *Tango z Aniołem* (2005-2006), *Afonia i pszczoły* (2009), *Maraton tańca* –Ryskowa (2010).

Otrzymała Grand Prix w Konkursie Piosenki Lwowskiej w Jeleniej Górze w 1999 r. Współpracuje także z Telewizją Karkonosze Play jako dziennikarka i prezenterka.

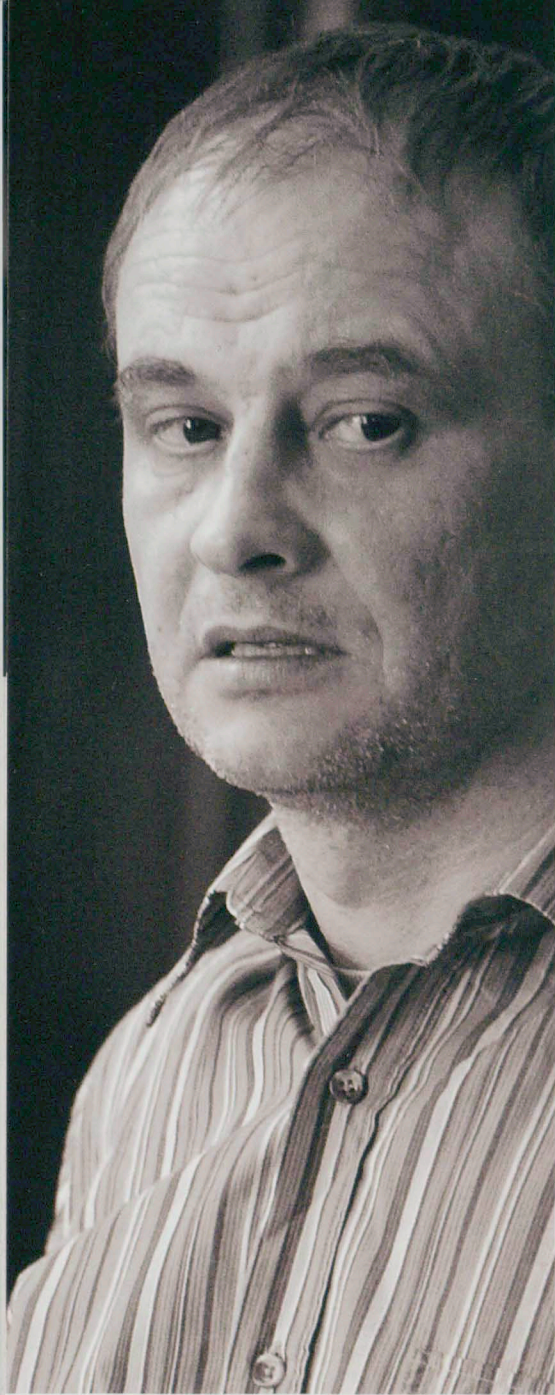

ELWIRA HAMERSKA -KIJANŚKA

Absolwentka Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej im. L. Schillera w Łodzi. Zagrała wiele ról teatralnych, filmowych oraz w teatrze telewizyjnym. Oto te najważniejsze: Laura w *Szklanej menażerii* T. Williamsa, Anna w *Platonowie* A. Cechowa, Pokojówka w *Synu Marnotrawnym* S. Trembeckiego wg Voltaire'a, Heloiza w *Abelard i Heloiza* R. Duncana, Solange w *Balu manekinów* B. Jasieńskiego, Antygona w *Antygonie* Sofoklesa, Bianka w *Białym małżeństwie* T. Różewicza, Mayer w *Jesiennych manewrach* P. Coke, Śmierć w *Pastoralce* L. Schillera, Młoda Błada w *Żegnaj Judaszu* I. Iredyńskiego, Kobieta-Pająk w *Pocałunku Kobiety-Pajaka* M. Puiga, Służąca w *Łysej śpiewaczce* E. Ionesco, Zofia w *Kwiatach polskich* J. Tuwima, Goplana w *Balladynie* J. Słowackiego, Doktorowa w *Tancerzu mecenasa* Krajewskiego W. Gombrowicza, Ona w *Psychodramie* J. Chmielnika, Osiecka (Średnia) w widowisku muzycznym pt. *Wielka woda*, Eleonora w *Tangu* S. Mrożka, Inna w *Merylin Mongoł* N. Kolady, w spektaklu telewizyjnym *Tak jest jak się państwu zdaje* M. de Ghelderode (Pani).

Wystąpiła w następujących filmach: *Boża podszewka*, *Karolcia*, *Warto kochać*, *Niesamowite historie* oraz w *M jak miłość*. Jest laureatką nagród aktorskich za role: Anny w *Platonowie*, Heloizy w *Abelard i Heloiza*, Antygony w *Antygonie* i Solange w *Balu manekinów*.

Ostatnie jej role, to Benigna w *Czarnej masce* Hauptmanna w reż. B. Kocy i Anna w *Drugim Zwarcu* Łukosza w reż. J. Zembrzuskiego, występuje też w *Przygodach Rozbójnika Rumcajsa* (reż. K. Mazur).

JAROSŁAW GÓRAL

Ukończył PWST we Wrocławiu w 1988 r. Jeszcze jako student IV roku rozpoczął pracę w Teatrze Norwida w Jeleniej Górze, gdzie zagrał między innymi w *Biesach* Dostojewskiego w reż. Krzysztofa Rogoża. Jego pierwszy okres pracy w Jeleniej Górze trwał do 1990 r. Drugi, to lata 1993 – 1997. Zagrał wtedy kilka znaczących ról: Donata w *Koncertcie świętego Owidiusza* Antonio Buero Vallejo, Chlestakowa w *Rewizorze* Gogola w reż. Jurija Krasowskiego, Pompejusza w *Miarce za miarkę* Szekspira w reż. Krzysztofa Pankiewicza. W 1989 r. zagrał główną rolę w ośmioodcinkowym serialu pt. *Ballada o Januszku* u boku znakomitej rosyjskiej aktorki, Lidii Szukszyny (reż. Henryk Bielski), za którą otrzymał nagrodę Towarzystwa Miłośników Ziemi Lubińskiej. Występował też w serialach telewizyjnych: *Fala zbrodni*, *Na dobre i na złe*, *Biuro kryminalne*, *Kryminalni*.

Aktualnie można go oglądać w spektaklach: *Jesteśmy braćmi?* Harwooda (James Wiley), *Dobrze* T. Mana (Sąsiad), *Scrooge. Opowieść wigilijna* Dickensa, reż. H. Adamek (Bob Cratchit) i *Kolacji dla głupca* Vebera w reż. S. Szaciłowskiego (Leblanc).

PIOTR KONIECZYŃSKI

W roku 1988 ukończył PWST we Wrocławiu. Zadebiutował rok wcześniej w spektaklu *Człowiek jak człowiek* Bertolta Brechta na deskach Teatru im. C. K. Norwida w Jeleniej Górze. Następną jego rolą był Puk w *Śnie nocy letniej* Szekspira w reż. W. Zawodzińskiego. Zagrał też Wacława w *Zemście* Fredry wyreżyserowanej przez Z. Bielawskiego (1992 r.). W 1995 roku, za rolę Kelnera Młodszego w spektaklu pt. *Stara Kobieta wysiaduje* T. Różewicza (reż. A. Bubiń) otrzymał wyróżnienie na Festiwalu Polskich Sztuk Współczesnych.

Wystąpił także w następujących spektaklach: *Testosteron* A. Saramonowicza (Tretyn), *Trans-Atlantyk* wg Witolda Gombrowicza (Pyckal), *Kariera Artura Ui* (Givola), *Klątwa* (Sołtys), *Elektra* (Posłaniec, Ajgistos), *Gog i magog. Kronika chasydzka*, *Intryga i miłość* (Miller), *Sztuka dla dziecka* (Człowiek, Którego Nikt Nie Rozumie).

W 1997 roku zagrał Ludwika Sartiego w *Życiu Galileusza* B. Brechta w Teatrze Telewizji. Spektakl reżyserował Maciej Prus.

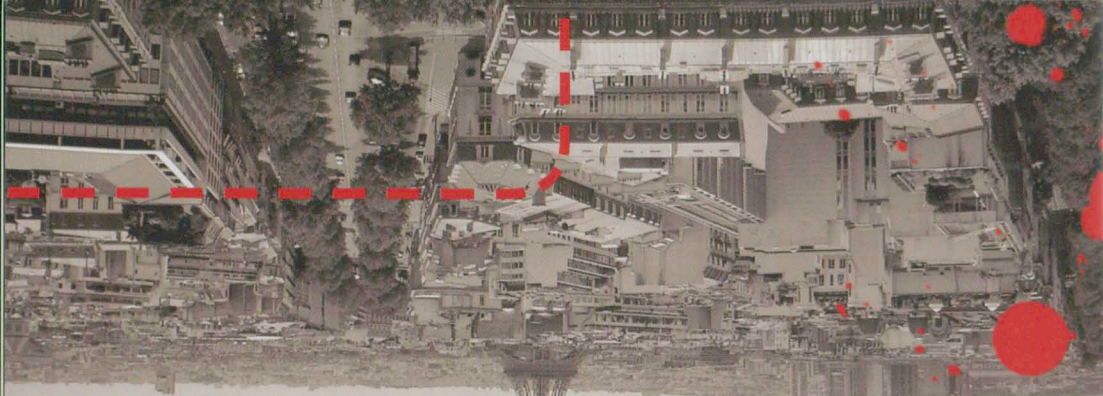
Jest dwukrotnym laureatem Złotej Iglicy (1991 i 1992 r.) oraz Srebrnego Kluczyka (1994 r.) – w plebiscycie na najpopularniejszego aktora, organizowanym z okazji Międzynarodowego Dnia Teatru przez tygodnik „Nowiny Jeleniogórskie”.

Kreacja Anioła Amhiela w sztuce R. Bruttera *Kantata na cztery skrzydła* (2005 r.) przyniosła mu wyróżnienie, przyznane przez młodzieżowe jury na XXXV Jeleniogórskich Spotkaniach Teatralnych.

Po raz pierwszy pojawił się na małym ekranie w dramacie telewizyjnym *Zero życia* (1987). Wystąpił także w serialach: *Pogranicze w ogniu* (1988, 1991), *Pierwsza miłość* (2004, 2009) i *Fala zbrodni* (2006).

W sezonie 2010/2011 można go oglądać w *Kolacji na cztery ręce* P. Barza w reż. B. Kocy (Jan Krzysztof Schmidt), *Czarnej masce* G. Hauptmanna w reż. B. Kocy (François Tortebat) i *Kolacji dla głupca* Vebera w reż. S. Szaciłowskiego (François).

SZANOWNI PAŃSTWO, PRZYPOMINAMY O CAŁKOWITYM ZAKAZIE
FOTOGRAFOWANIA I NAGRYWANIA SPEKTAKLU.
PROSIMY O WYŁĄCZENIE TELEFONÓW KOMÓRKOWYCH.

ARCHIWUM

TEATRU im. CYPRIANA NORWIDA
w JELENIEJ GÓRZE

Nr: 575

BOG MORDU

Brygadzysta sceny – Aleksander Datkun
Maszyniści sceny – Grzegorz Bednarowski, Michał Dudek, Tomasz Halkiewicz
Rekwizytor – Łukasz Dudek
Elektrycy – Michał Januszkiewicz, Mieczysław Oleksyk
Akustycy – Jarosław Kyrzcz, Konrad Sobieszczyk
Garderobiane – Renata Hanusz, Jadwiga Kotowska
Pracownia fryzjerska – Małgorzata Spanier
Pracownia krawiecka/magazyn kostiumów – Elżbieta Wójcik
Pracownia plastyczna – Ewa Chorążyczewska, Waldemar Soboń
Pracownia stolarska – Daniel Datkun, Waldemar Kotowski, Adam Klin
Zaopatrzenie/kierowca – Ryszard Lipiak
Bileter – Mirosław Faryniarz
Obsługa widowni – Małgorzata Elżbieta Grzech, Mariola Hałas
Szatnia – Maria Karpińska, Grażyna Mrugasiewicz

W przygotowaniu:

Rafał Matusz **KATASTROFA**, reżyseria – **RAFAŁ MATUSZ**
Egon Wolff **PAPIEROWE KWIATY**, reżyseria – **BOGDAN KOCA**

Kierowniczka Działu Marketingu: Anna Szlaga
Organizacja widowni: Anna Gicala, Małgorzata Herliczka
Koordynatorka pracy artystycznej/kasjerka biletowa: Bernadetta Topolewska.
Kasa biletowa czynna od wtorku do piątku w godz. 9.00-16.00
oraz na godzinę przed spektaklem
Informacje o bieżącym repertuarze teatru: www.teatrnorwida.pl

Opracowanie i redakcja programu – Urszula Liksztet
Projekt i skład – Jaremen Press, www.jaremen.pl

Teatr im. Cypriana Kamila Norwida

Zamówienia na bilety indywidualne i zbiorowe przyjmuje Dział Marketingu
Teatru im. Cypriana Kamila Norwida w Jeleniej Górze,
al. Wojska Polskiego 38, tel.: 75 64 281 30, 131
e-mail: widownia@teatrnorwida.pl w godz. 8.00 – 16.00

Finansowane
z budżetu Miasta
Jelenia Góra

Sponsorzy:

Jelenia Plast

castorama

Patronat medialny:

Jelonka.com

POLSKA THEATRES
Gazeta

